

Täysistunto

Keskiviikko 4.11.2020 klo 14.00—21.57

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 ja 12 f §:n sekä tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

21.02 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyse kunta—valtio-suhteen kannalta merkittävästä osittain väliaikaisesta, yhdeltä osalta pysyvämmästä siirrosta, joka tietysti liittyy hallituksen toimiin, joilla kuntataloutta yritetään tämän koronan aikana auttaa. Tämä sisältää lait verontilityslain ja tuloverolain muuttamisesta koskien kuntien yhteisövero-osuuden muutoksia.

Hallitus esittää kuntien yhteisöverotuottoon pysyvää 2 prosenttiyksikön korotusta 31,3 prosentista 33,3 prosenttiin. Valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti. Pysyvä kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotus liittyy varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensointiin kunnille.

Lisäksi hallitus esittää koronatoimena ensi vuodelle 10 prosenttiyksikön korotusta kuntien yhteisövero-osuuteen. Tämä on osa kuntien vaikeutuneeseen taloustilanteeseen liittyvää tukipakettia, jonka tarkoituksena on turvata muun muassa peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeustilanteesta johtuvia kuntien talouden vaikeuksia.

Esitys sisältää myös pienempiä elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksista aiheutuvia kompensointeja. Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöverotuottomuutokset kompensoidaan kunnille.

Esitys liittyy valtion ensi vuoden talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1. päivä tammikuuta ensi vuonna.

21.04 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on tosiaan osa kuntatalouden tukemisen pakettia, mutta sitten samalla sillä myös katetaan tästä varhaiskasvatusmaksujen pysyvästä laskusta tulevaa tulojen menetystä kunnille. Tiedän, että tätä samaa työkalua on käytetty myös aikaisemmin näiden kuntatalouteen kohdistuvien toimien kattamisessa, mutta myös silloin se keskustelu on ollut samanlaista siitä, että vaikka kuntatalouden tasolla voidaan sanoa, että tällä yhteisöveron jako-osuuden korotuksella voidaan kattaa nämä kustannukset, mitä kuntatalouteen kohdistuu, niin kuitenkin tosiasias-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2020 vp

sa, kun katsotaan kuntatasolla, nehan eivät tietenkään kohdistu kuntien osalta niin, vaan se tietysti riippuu siitä, miten suuri osa kunnan verotuloista muodostuu yhteisöverosta, miten tämä työkalu kuntien osalta sitten kohdistuu.

Oikeastaan tässä vain ministeriltä kysyisin sen verran, että kun muistelen kyllä, että on käytetty myös muunlaisia tukitoimia tai tällaisia työkaluja, millä näitä kustannuksia on kompensoitu, kuten vaikka valtionosuusjärjestelmän kautta on voitu valtionosuusprosenttia korottaa, niin muistatteko tältä seisomalta, olisiko se vaikutus kuntiin ollut hieman taiseempi kuin mitä tällä yhteisöveron jako-osuuden korotuksella.

Sinänsä tämä on minusta tähän kohtaan oikeinkin perusteltu esitys, ja minusta jossain kohtaa tulevaisuudessa sikäli, mikäli kuntien rooli jatkossa muuttuu, olisi ihan relevanttia pohtia ylipäänsä myös sitä, mikä tämä jako-osuus valtion ja kuntien osalta pitäisi olla, koska tähän liittyisi silloin myös aidosti kannustin kunnille ja kaupungeille toteuttaa tällaista, sanotaanko, yritys- ja elinkeinomyönteisempää politiikkaa, tai ainakin näkisin, että tämä voisi olla yksi tapa, millä myös sitten kuntien omaa yritysmyönteistä politiikkaa voitaisiin tukea, mikäli tämä jako-osuus olisikin nykyistä korkeampi. Tietysti se ei julkisen talouden sisällä tuo yhtään sen enempää rahaa järjestelmään vaan jakaisi sitä sitten eri tavalla, mutta se ei ole nyt tämän illan asia. Tulokoon kuitenkin todettua, että jossain kohtaa tulevaisuudessa olisi aidosti ihan relevanttia pohtia sitä, mikä tämä jako-osuus valtion ja kuntien osalta on.

21.06 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ikään kuin osumatarkkuus sekä koronan aiheuttamien, väliaikaiseksi toivottavasti jäävien menetysten osalta, että varhaiskasvatusmaksun alentamisen johdosta: Kyllä se täytyy avoimesti myöntää, että osumatarkkuus sekä valtionosuuslisäyksillä että yhteisöveron jako-osuuden muutoksella ei mene kuntakohtaisesti aivan sen mukaan, mitä reaalielämässä tapahtuu. Koronan vaikutusten osalta meillä ei edes vielä ole täsmällisiä tietoja siitä, miten eri kuntien kohdalla on, mutta varhaiskasvatusmaksun alentamisen kohdalla tämän kahden prosenttiyksikön siirron vaikutus ensimmäisenä vuotena taisi olla noin 110 miljoonaa euroa.

Tämän välineen valitsemisen verrattuna valtionosuuksiin tehtävään muutokseen kyllä ratkaisi tietysti se, että siinä on kyse pysyvästä siirrosta ja meillä ei kehyksessä tällaista varaa ole, eli silloin mentiin tulojen puolella tapahtuvaan järjestelyyn. Onko se kuinka kauris, siitä voimme keskustella. Osumatarkkuus tältäkin osin ei ole täydellinen. Valtiovarainvaliokunnalle jo täydentävää esitystä esitellessäni muistaakseni totesin, että tyypillinen esimerkki on täällä pääkaupunkiseudulla, missä Helsinki on ylivoimaisesti suurin yhteisöverojen saaja, mutta Helsingillä lasten suhteellinen osuus verrattuna kehyskuntiin on huomattavasti pienempi, ja varhaiskasvatusmaksutulojen pienentyminen kohdistuu tietysti sinne, missä lapset ovat, ja taas vastaavasti kehyskunnat eivät saa yhteisöverotuoton kautta. Eli jo tässä pienellä alueella erot ovat selvät, mutta yleisellä tasolla, koko kunta—valtio-suhteen kannalta tämä yhteisöveron jako-osuuden muuttaminen yhdessä valtionosuuksiin tehtävien määräaikaisten korotusten kanssa, noin summa summarum, verrat hyvin täydentävät toisiaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.